

Opakovanie učiva:

Slovanská vzájomnosť

Začiatkom 19. storočia:

- snaha maďarských politikov o zmenu mnohonárodného Uhorska na jednonárodnú krajinu
- každý mal ovládať maďarčinu a hlásiť sa k maďarskej národnosti
- mnoho ľudí sa pomadžarčilo očakávajúc zmeny v spoločenskom živote

Maďarizácia prinútila katolíckych a evanjelických vzdelancov **spolupracovať**.

Evanjelickí vzdelanci považovali Slovákov za súčasť ČS kmeňa.

Spoločné ciele - zvýšenie kultúry a vzdelanosti, dôraz na históriu Slovanov a Veľkej Moravy

Založenie spolkov – **Almanach Zora** – v bernolákovskej slovenčine a biblickej češtine.

Najvýznamnejší básnik bernolákovského hnutia **Ján Hollý**, napísal diela Svätopluk a Cyrilo-Metodiáda. Bol katolícky kňaz, oslepol pri požiari fary.

2. fáza národného hnutia

- centrá – mestá pri Dunaji – Budín (Buda) a Pešť
- rozvíjanie vzťahov podporovala skupina katolíckeho učenca **Martína Hanuljaka**.
- v Pešti pôsobil evanjelický kňaz **Ján Kollár**
  - spolupracoval s katolíkmi
  - podporoval ideu slovanskej vzájomnosti (vzťahov medzi všetkými Slovanmi)
  - básnická skladba **Slávy dcéra**
  - spis o **Literárnej vzájomnosti medzi kmeňmi a nárečiami slovanskými**
- **P. J. Šafárik**
  - vedec
  - zaoberal sa archeológiu a dejinami, literatúrou a kultúrou Slovanov
- myšlienky o slovanskej jednote sa rýchlo šírili
- Maďari i Rakúšania považovali ideu slovanskej vzájomnosti nebezpečnú pre celistvosť monarchie a začali stúpencov prenasledovať.

ÚLOHA: prepíš si nové poznámky do zošita

Štúrovská generácia – 3. fáza slovenského národného hnutia

- od 30. rokov 19. storočia – *ohnisko Slovenského národného hnutia – Evanjelické lýceum v Bratislave.*
- Mladí študenti študovali dejiny a jazyky. Podporovali literárnu tvorbu v materinskom jazyku, nadväzovali spoluprácu so Slovanmi.
- Vynikal **Ludovít Štúr** (* 1815 v Uhrovci - † 1856 v Modre)
  - jeho stúpenci sa nazývali **ŠTÚROVCI**
  - bol výborný študent, neskôr i učiteľ
- V tomto období v Uhorsku zosilnela **maďarizácia** - na čele **Lajos Kossuth** – princíp „jedna reč - jeden národ.
- Maďarská vrchnosť nedovolila Štúrovi prednášať na lýceu → protest žiakov → na jar 1844 odchod z Bratislavy do Levoče → sprevádzalo ich spievanie piesne **Nad Tatrou sa blýska** – autor **Janko Matuška**.
- **r. 1843** – **Ľ. Štúr, J.M. Hurban a M.M.Hodža** sa dohodli na fare v Hlbokom o vytvorení nového spisovného jazyka na základe stredoslovenského nárečia.

Štúr

- v roku **1845** vydal dielo, ktorým vysvetľuje potrebu nového jazyka – **Nárečie slovenské alebo potreba písania v tomto nárečí.**
- **Náuka reči slovenskej** – gramatické pravidlá slovenčiny
- **1844** – štúrovci založili spolok **Tatrín** – podpora vzdelanosti a šírenie novej slovenčiny.
- **1845 Slovenské národné noviny** – vychádzali 2x v týždni, mali literárnu prílohu Orol Tatranský.
- **1847** – poslanec do Uhorského snemu

Štúrovci podporovali vzdelanosť – zakladanie nedeľných škôl, kultúrnych a hospodárskych spolkov.

Bernolákovci súhlasili s používaním štúrovskej slovenčiny, Slováci používali 3 jazyky.

1851-1852 – reforma slovenského jazyka – Martin Hattala

fonetický pravopis → etymologický princíp (písanie Y)

ÚLOHA: Naučiť sa novú látku, prepísať poznámky do zošita. Odfot' mi vypracované úlohy a pošli na: bronislava.uhnakova@gmail.com